

วารสารการแพทย์และสาธารณสุขเขต 4

Office of Disease Prevention and Control, Region 4 Saraburi

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4, สระบุรี
The Office of Disease Prevention and Control Region 4, Saraburi

<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JMPH4/index>

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

A study of factors affecting Alcohol consumption among students in one secondary school in Dan Khun Thot district, Nakhon Ratchasima Province

ศิริรัตน์ สีขุนทด*, ญาดา โตอุตชนม์, กรรณิกา บัวทะเล, ฉัตรสุดา ลัดสูงเนิน

Sirirat Seekhuntood*, Yada Toutchon, Kannika Buatale, Chatsuda Latsungnoen

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 นครราชสีมา

Office of Disease Prevention and Control, Region 9 Nakhon Ratchasima

*Corresponding author: sirirat.seekhuntood@gmail.com

Received: July 18, 2023 Revised: September 10, 2023 Accepted: November 14, 2023

บทคัดย่อ

แนวโน้มการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นในนักเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา กำหนดขนาดตัวอย่างได้ 325 คน ให้นักเรียนทำแบบสอบถามด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและพฤติกรรมการดื่ม โดยใช้สถิติ binary logistic regression รายงานผลเป็นค่า Adjusted odds ratio ในช่วงความเชื่อมั่น 95% ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนร้อยละ 71.4 เป็นนักดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนชายร้อยละ 75.0 ดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 65.9 ในนักเรียนหญิง นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.3 ดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 13 - 16 ปี และดื่มเบียร์มากที่สุด ร้อยละ 60.8 ดื่มครั้งแรกกับเพื่อนเพื่อสังสรรค์ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสุราระดับต่ำ ร้อยละ 56 นักเรียนที่มีรายได้เพียงพอและเหลือเก็บมีโอกาสดื่มน้อยกว่านักเรียนที่มีรายได้ไม่เพียงพอ (AOR 0.26, 95% CI = 0.10 - 0.64, p = 0.004) นักเรียนที่มีบ้านอยู่ในแหล่งชุมชน มีโอกาสดื่มน้อยกว่านักเรียนที่มีบ้านอยู่นอกชุมชน (AOR 2.50, 95% CI = 1.09 - 5.70, p < 0.03) นักเรียนที่มีทัศนคติ (ว่าการดื่มไม่ดี) ระดับกลางหรือสูง มีโอกาสดื่มน้อยกว่านักเรียนที่มีทัศนคติระดับต่ำ (AOR 0.05 - 0.46 95% CI = 0.01 - 0.81, p < 0.01) สรุปนักเรียนที่มีรายได้เพียงพอและเหลือเก็บ บ้านอยู่นอกแหล่งชุมชน และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มสุรา เป็นปัจจัยป้องกันไม่ให้ดื่มสุรา ดังนั้น โรงเรียนควรตระหนัก หาวิธีสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้เข้าไปในการเรียนการสอน เพื่อลดนักดื่มหน้าใหม่ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

คำสำคัญ: การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ปัจจัย, นักเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The trend of alcohol consumption among secondary school students in the eastern and northern regions of Thailand is increasing. The purpose of this study is to examine the factors influencing alcohol consumption among high school students in one Secondary School in Dan Khun Thot district, Nakhon Ratchasima Province. A sample of 325 students completed a questionnaire, and the data was analyzed using descriptive statistics and binary logistic regression. The results, presented as adjusted odds ratios with a 95% confidence interval, Result showed that 71.4% of students consumed alcohol. 75% of male students consume alcohol, which is higher than the 65.9% among female students. The majority had their first drink between ages 13 and 16. Beer was the most popular choice (60.8%), often consumed for socializing with friends. Students demonstrated limited knowledge about alcohol (56%). Socio-economic factors revealed that students with sufficient income had lower alcohol consumption rates compared to those with insufficient income (AOR 0.26, 95%CI = 0.10 - 0.64, $p = 0.004$). Students living in community areas were more likely to drink than those outside the community (AOR 2.50, 95%CI = 1.09 - 5.70, $p < 0.03$). Additionally, students who have a moderate or high level of attitude (that drinking is not good) are less likely to consume alcohol than students with a low level of attitude (AOR 0.05 - 0.46 95%CI = 0.01 - 0.81, $p < 0.01$). In conclusion, students with sufficient income, living outside the community, and having neutral or negative attitudes towards alcohol were less prone to alcohol consumption. Therefore, schools should be aware of this issue and find ways to promote accurate attitudes towards alcohol consumption. Additionally, integrating knowledge about alcohol into the curriculum can help reduce the potential risks of alcohol consumption among students in the future.

Keywords: Alcohol consumption, Factor, Secondary school students

บทนำ

องค์การอนามัยโลก เผยแพร่สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปี พ.ศ. 2564 พบว่าประชากรทั่วโลก ร้อยละ 43 เป็นนักดื่มสุรา หรือประมาณ 2.3 พันล้านคน ในด้านผลกระทบต่อภาวะสุขภาพพบว่าแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงลำดับที่ 7 ของการตายและพิการของประชากรทั้งหมด และเป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับ 1 ของประชากรกลุ่มอายุ 15 - 49 ปี โดยพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคและบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราประมาณ 3 ล้าน คน/ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 5.3 ของการเสียชีวิตทั้งหมดทั่วโลก⁽¹⁾ นอกจากนี้ผลกระทบต่อสุขภาพแล้วการใช้แอลกอฮอล์ยังเป็นอันตรายนำมาซึ่งความสูญเสียทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญต่อบุคคลและสังคมโดยรวม ประเทศไทยพบว่าความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับร้อยละ 28.6 ซึ่งหมายความว่าประมาณเกือบ 3 ใน 10 ของประชากรไทย เด็กและเยาวชน อายุ 15 ปีขึ้นไป เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบความชุกสูงของการดื่มแอลกอฮอล์

ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 15 - 19 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ต่ำกว่าอายุที่สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามกฎหมาย พบว่ามีความชุกของนักดื่มเท่ากับร้อยละ 13.6 ซึ่งหมายความว่า 1 ใน 7 ของวัยรุ่นไทยเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อนอายุตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อจำแนกรายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีความชุกของนักดื่มทั้งในกลุ่มผู้ใหญ่ทั่วไปและกลุ่มวัยรุ่นสูง มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 35.4 และ 32.8 ตามลำดับ สำหรับความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น ช่วงอายุ 15 - 19 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบร้อยละ 16.8 จังหวัดนครราชสีมาพบว่าความชุกของนักดื่มในประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.9 เป็นลำดับที่ 7 ของประเทศไทย ความชุกของนักดื่มในประชากรช่วงอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.2 เป็นลำดับที่ 9 ของประเทศไทย โดยจังหวัดนครราชสีมา ยังพบความชุกของผลกระทบต่อการทำงานและการเกิดปัญหา

ในครัวเรือนจากการดื่มสุราอยู่ลำดับแรกของประเทศไทย⁽²⁾ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ประจำปี 2564 โดยจำแนกรายอำเภอพบว่าอำเภอคำม่วน จังหวัดนครราชสีมา พบอัตราการดื่มแอลกอฮอล์สูงในลำดับต้น ๆ ของจังหวัด⁽³⁾

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเป็นปัญหาสาธารณสุข และปัญหาสังคมที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่าง ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการติดเชื้อ เอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การเกิดอุบัติเหตุการบาดเจ็บและการเสียชีวิต นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นสาเหตุในการใช้สารเสพติดประเภทอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมตามมาในสังคม⁽¹⁾ สำหรับวัยรุ่นพบว่าเพื่อนมีบทบาทสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างมากรวมทั้งการดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อใช้ในการสร้างสัมพันธไมตรี⁽⁴⁾ ข้อมูลจากการสำรวจวัยรุ่นถึงสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ งานวิจัยของอังสุมาลิน จันทรมณี⁽⁵⁾ พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของการดื่มคือ “เพื่อนชวน” และ “อยากลอง” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิวสวย แซ่ลิ้ม และคณะ⁽⁶⁾ ทำการศึกษาถึงวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดให้โทษที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี พบว่าสาเหตุการดื่มแอลกอฮอล์อันดับแรกคือ เพื่อนชวน รองลงมาคืออยากทดลองดื่ม และการมีผู้สูมการดื่มสุราทำให้หันไปลองใช้สารเสพติด และการศึกษาของ ทิพวัลย์ ชีรศิริ โรจน์ และคณะ⁽⁷⁾ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น พบว่าสิ่งที่ทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุดคือพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท รองลงมาคือทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพศ และการได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา ตามลำดับ จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนและวัยรุ่นในปัจจุบัน ความจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังและป้องกันอย่างจริงจัง เพราะอายุของผู้เริ่มดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ยิ่งไปกว่านั้นเขตพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา พบอัตราการดื่มแอลกอฮอล์สูงในลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย และ

ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขต จังหวัดนครราชสีมา ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆรวมถึงผู้กำหนดนโยบาย ให้ทราบถึงสถานการณ์และความเป็นไปของปัญหา ที่เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กช่วงวัยรุ่น/เยาวชน เพื่อส่งผลให้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น/เยาวชน มีแนวโน้มลดลง ลดปัญหาสาธารณสุข และปัญหาสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

วัสดุและวิธีการศึกษา

รูปแบบวิธีการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ระยะเวลาที่ทำการศึกษา ระหว่าง 1 สิงหาคม พ.ศ. 2565 ถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

กลุ่มประชากร การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา

เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง อำเภอคำม่วน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2,097 คน ซึ่งได้ข้อมูลจำนวนเด็กนักเรียนจากระบบสารสนเทศ ประจำปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา กระทรวงศึกษาธิการ

ขนาดตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 325 คน ซึ่งคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน⁽⁸⁾ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 (95% CI) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

โดยคำนวณจากสูตรดังนี้

$$S1 = \frac{x^2 NP(1-P)}{[d^2(N-1)+x^2 P(1-P)]}$$

$$= \frac{1.96^2 \times 2097 \times 0.5 \times (1-0.5)}{[0.05^2(2097-1)] + [1.96^2 \times 0.5 \times (1-0.5)]}$$

$$= 325 \text{ คน}$$

วิธีการสุ่มและคัดเลือกตัวอย่าง

ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) มีวิธีการดังนี้

1. ทำการสุ่ม โดยการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นกลุ่ม (Stratum) โดยแบ่งตามระดับชั้นและจำนวนห้องต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมด้านจุนทด ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ระดับชั้นละจำนวน 3 ห้อง โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก ทั้งหมดคิดเป็น 18 Stratum

2. แล้วทำการคัดเลือกประชากรในแต่ละ Stratum โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการสุ่มโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากรายชื่อในระบบทะเบียนของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบบสอบถามจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของวัฒนา เพ็ชรสำราญ และคณะ⁽⁹⁾ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน และส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมจำนวน 21 ข้อ ส่วนที่ 3 และ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการได้รับข่าวสาร โฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว, เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ รวมจำนวน 21 ข้อ ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 10 ข้อ โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนน ระดับสูง (8 - 10 คะแนน) ระดับปานกลาง (6 - 7 คะแนน) และระดับต่ำ (0 - 5 คะแนน) ส่วนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale)

แบ่งออกเป็น 5 ระดับ และลักษณะข้อคำถามที่เป็นเชิงบวก และเชิงลบ จำนวน 11 ข้อ โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนน ระดับทัศนคติสูง (40.34 - 55 คะแนน) ระดับปานกลาง (25.67 - 40.33 คะแนน) และระดับต่ำ (11 - 25.66 คะแนน)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. การปฏิบัติงานวิจัยเกิดขึ้นเมื่อโครงการวิจัยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยแนะนำตัว ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยกับทีมสุขภาพและทีมระบบการศึกษาในพื้นที่ มอบหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล และนัดหมายการเก็บข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย แนะนำตัวเอง อธิบายวัตถุประสงค์ในการทำการศึกษา ขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลและชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิ์ในการตอบหรือการปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้แจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การเก็บข้อมูลจะไม่มีผลใด ๆ ต่อการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ในชุมชน หากกลุ่มตัวอย่างไม่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยสามารถยกเลิกได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลใด ๆ ทั้งสิ้น

1.3 เมื่อสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่างและแจ้งการสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

1. เด็กนักเรียน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตจังหวัดนครราชสีมา และอาศัยอยู่ก่อนการสำรวจอย่างน้อย 6 เดือน

2. มีการรับรู้และสติสัมปชัญญะดี สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้ดี

3. มีความสมัครใจและเต็มใจ เข้าร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

4. กรณีเด็กนักเรียนที่อายุยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria)

1. อาสาสมัครปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยระหว่างดำเนินการศึกษา

2. อาสาสมัครมีการย้ายโรงเรียนในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล/ปัจจัยด้านครอบครัว/ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ใช้สถิติ Logistic Regression

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลของโครงการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับไม่ระบุชื่อ รวมทั้งผลการวิจัยนั้นจะถูกนำเสนอเป็นภาพรวมหรือตีพิมพ์เฉพาะในงานทางวิชาการเท่านั้น และโครงการวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เลขที่ HE-147-2022 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2565

ผลการศึกษา

1. ลักษณะปัจจัยด้านส่วนบุคคลและชีวิตสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

การศึกษาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอคำชะโนด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 325 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ประเมินด้วยตนเอง (Self-Access Questionnaire)

พบลักษณะต่างๆของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 60.3 และเพศหญิง ร้อยละ 39.7 ระดับชั้นการศึกษา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 24 ช่วงอายุ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16 - 17 ปี ร้อยละ 41.1 รองลงมาคืออายุ 14 - 15 ปี ร้อยละ 33 นักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้ที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ร้อยละ 60.2 นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 58.4 สถานภาพการสมรสของบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 65.3 บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 38.8 รองลงมาคือเกษตรกร ร้อยละ 24.9 มารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือเกษตรกร ร้อยละ 24.6 สภาพที่ตั้งของบ้านนักเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชน ร้อยละ 92.3 ลักษณะบ้านของนักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่บ้านตนเอง ร้อยละ 93.4

การวิเคราะห์ความแตกต่างในองค์ประกอบต่างๆของปัจจัยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนพบว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา รายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และอาชีพของบิดาไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านความเพียงพอของรายได้ต่อค่าใช้จ่าย อาชีพของมารดา สภาพที่ตั้งของบ้าน และลักษณะที่อยู่อาศัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา (n=325)

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		χ^2	p-value
	ของนักเรียน			
	ไม่ดื่ม	ดื่ม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เพศ				
ชาย	49 (15.1)	147 (45.2)	3.160	0.075
หญิง	44 (13.5)	85 (26.2)		

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา (n=325) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		x ²	p-value
	ของนักเรียน			
	ไม่ดื่ม	ดื่ม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ระดับชั้นการศึกษา				
มัธยมศึกษาปีที่ 1	13 (4.0)	26 (8.0)	3.085	0.687
มัธยมศึกษาปีที่ 2	17 (5.2)	31 (9.5)		
มัธยมศึกษาปีที่ 3	16 (4.9)	35 (10.9)		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	13 (4.0)	44 (13.5)		
มัธยมศึกษาปีที่ 5	21 (6.5)	57 (17.5)		
มัธยมศึกษาปีที่ 6	13 (4.0)	39 (12.0)		
อายุ				
12 - 13 ปี	18 (5.5)	33 (10.2)	3.137	0.371
14 - 15 ปี	34 (10.5)	73 (22.5)		
16 - 17 ปี	32 (9.8)	102 (31.3)		
18 - 19 ปี	9 (2.8)	24 (7.4)		
รายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน				
น้อยกว่า 1,000 บาท	4 (1.2)	6 (1.8)	1.099	0.777
1,000 - 5,000 บาท	72 (22.2)	179 (55.1)		
5,000 - 10,000 บาท	13 (4.0)	39 (12.0)		
มากกว่า 10,000 บาท	4 (1.2)	8 (2.5)		
รายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายหรือไม่				
ไม่เพียงพอ	7 (2.2)	38 (11.7)	11.408	0.003*
เพียงพอ	51 (15.7)	145 (44.5)		
รายได้เพียงพอและเหลือเก็บ	35 (10.8)	49 (15.1)		
บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย				
บิดามารดา	57 (17.5)	133 (40.9)	2.163	0.706
บิดา	3 (0.9)	8 (2.5)		
มารดา	17 (5.2)	43 (13.2)		
ญาติ	5 (1.5)	24 (7.4)		
อื่น ๆ	11 (3.4)	24 (7.4)		

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา (n=325) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		x ²	p-value
	ของนักเรียน			
	ไม่ดื่ม	ดื่ม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
สถานภาพการสมรสของบิดามารดา				
อยู่ด้วยกัน	59 (18.2)	153 (47.1)	1.858	0.602
อย่าร้าง	22 (6.8)	46 (14.2)		
หม้ายหรือเสียชีวิตทั้งคู่	5 (1.5)	8 (2.3)		
แยกกันอยู่	7 (2.2)	25 (7.7)		
อาชีพของบิดา				
ข้าราชการ	9 (2.8)	13 (4.0)	7.243	0.203
เกษตรกร	16 (4.9)	65 (20.0)		
รับจ้าง	34 (10.5)	92 (28.3)		
ค้าขาย	10 (3.1)	16 (4.9)		
ไม่มีงานทำ	1 (0.3)	2 (0.6)		
อื่น ๆ	23 (7.1)	44 (13.5)		
อาชีพของมารดา				
ข้าราชการ	11 (3.4)	14 (4.3)	15.038	0.010*
เกษตรกร	18 (5.5)	62 (19.1)		
รับจ้าง	26 (8.0)	80 (24.6)		
ค้าขาย	24 (7.4)	27 (8.3)		
ไม่มีงานทำ	3 (0.9)	9 (2.8)		
อื่น ๆ	11 (3.4)	40 (12.3)		
สภาพที่ตั้งของบ้าน				
นอกแหล่งชุมชน	12 (3.7)	13 (4.0)	4.982	0.026*
ในแหล่งชุมชน	81 (24.9)	219 (67.4)		
ลักษณะที่อยู่อาศัย				
หมู่บ้านจัดสรร	4 (1.2)	1 (0.3)	8.134	0.017*
บ้านตนเอง	82 (25.2)	221 (68.0)		
อื่น ๆ (แฟลต, หอพัก, บ้านพักราชการ)	7 (2.2)	10 (3.1)		

* p-value < 0.05

2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

การศึกษาข้อมูลลักษณะพฤติกรรมการดื่มของนักเรียน พบว่า เด็กนักเรียนไม่เคยดื่ม จำนวน 93 ราย, เคยดื่มและปัจจุบันก็ยังดื่มอยู่ จำนวน 89 ราย, เคยแต่ปัจจุบันเลิกแล้ว จำนวน 143 ราย เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกในชีวิต เมื่อช่วงอายุ 13 - 16 ปี ร้อยละ 60.3 รองลงมาดื่มครั้งแรกเมื่อช่วงอายุ 9 - 12 ปี ร้อยละ 30.6 รองลงมาดื่มครั้งแรกเมื่อช่วงอายุ 17 - 19 ปี ร้อยละ 6.5 และดื่มครั้งแรกเมื่อช่วงอายุ 5 - 8 ปี ร้อยละ 2.6 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนดื่มครั้งแรก คือ เบียร์ ร้อยละ 60.8 สอดคล้องกับประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนดื่มเป็นประจำ เบียร์ ร้อยละ 54.7 ปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่นักเรียนดื่ม 1 - 3 แก้วต่อครั้ง ร้อยละ 56.5 โดยในครั้งแรกนักเรียนดื่มร่วมกับเพื่อน ร้อยละ 49.1 รองลงมานักเรียนดื่มร่วมกับคนในครอบครัว ร้อยละ 34.5 นักเรียนส่วนใหญ่มักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์ ร้อยละ 59.2 ส่วนใหญ่นักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับเพื่อน ร้อยละ 50.7 รองลงมาคือ ดื่มกับบุคคลในครอบครัว ร้อยละ 32.7 และส่วนใหญ่นักเรียนมักดื่มแอลกอฮอล์ที่บ้าน ร้อยละ 66.2

3. ความรู้ ทักษะ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละของข้อมูล ระดับความรู้ ระดับทัศนคติ และระดับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษา (n=325)

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียน		x ²	p-value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ระดับต่ำ (9 - 21 คะแนน)	55 (16.9)	112 (34.5)	3.306	0.191
ระดับปานกลาง (21.01 - 33 คะแนน)	28 (8.6)	84 (25.8)		
ระดับสูง (33.01 - 45 คะแนน)	10 (3.1)	36 (11.1)		
(Mean = 22.76, Median = 21, S.D. = 9.61)				

ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 56 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.7 และอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 7.3 ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับปานกลาง ร้อยละ 63.1 รองลงมาคือ อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 33.5 และอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 3.4 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 51.4 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.4 และอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 14.2 การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 64.3 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 31.1 และอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 4.6

การวิเคราะห์ความแตกต่างในองค์ประกอบความรู้ ทัศนคติ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละของข้อมูล ระดับความรู้ ระดับทัศนคติ และระดับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดื่มน้ำดื่ม แอลกอฮอล์ และสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษา (n=325) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมกรดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์		x ²	p-value
	ของนักเรียน			
	ไม่ดื่ม	ดื่ม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
สัมพันธภาพในครอบครัว				
ระดับต่ำ (15 - 30 คะแนน)	4 (1.2)	11 (3.4)	0.675	0.714
ระดับปานกลาง (30.01 - 45 คะแนน)	26 (8.0)	75 (23.1)		
ระดับสูง (45.01 - 60 คะแนน)	63 (19.4)	146 (44.9)		
(Mean = 47.94, Median = 48, S.D. = 10.06)				
ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ระดับต่ำ (0 - 5 คะแนน)	56 (17.2)	126 (38.8)	0.950	0.622
ระดับปานกลาง (6 - 7 คะแนน)	31 (9.5)	88 (27.2)		
ระดับสูง (8 - 10 คะแนน)	6 (1.8)	18 (5.5)		
(Mean = 5.15, Median = 5, S.D. = 1.73)				
ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์				
ระดับต่ำ (11.00 - 25.66 คะแนน)	19 (5.8)	90 (27.7)	22.877	0.000*
ระดับปานกลาง (25.67 - 40.33 คะแนน)	65 (20.0)	140 (43.1)		
ระดับสูง (40.34 - 55.00 คะแนน)	9 (2.8)	2 (0.6)		
(Mean = 33.50, Median = 33, S.D. = 6.14)				

*p-value < 0.01

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยของรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมตำแหน่งที่ตั้งของบ้าน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมลักษณะของบ้าน และปัจจัยด้านอาชีพของมารดา พบว่า ระดับทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.000) ระดับรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.003) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมตำแหน่งที่ตั้งของบ้าน มีความสัมพันธ์

ต่อการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.026) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมลักษณะที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.017) ด้านอาชีพของมารดา มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.010)

เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ แล้ว พบว่า ปัจจัยทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ระดับปานกลางต่อทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ระดับต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ระดับปานกลางมีโอกาสดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับต่ำเป็น 0.46 เท่า ที่ระดับความเชื่อมั่นในกลุ่มประชากรที่พบส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.26 ถึง 0.81 (95%CI) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.007) และทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับสูงต่อทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับสูงมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับต่ำ เป็น 0.05 เท่า ที่ระดับความเชื่อมั่นในกลุ่มประชากรที่พบส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.24 (95%CI) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.000)

ปัจจัยทางด้านความเพียงพอของรายได้ต่อค่าใช้จ่าย ระดับรายได้เพียงพอและเหลือเก็บต่อระดับรายได้ไม่เพียงพอ พบว่า นักเรียนที่มีระดับรายได้เพียงพอและเหลือเก็บมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนที่มีระดับรายได้ไม่เพียงพอ เป็น 0.26 เท่า ที่ระดับความเชื่อมั่นในกลุ่มประชากรที่พบส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.10 ถึง 0.64 (95%CI) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.004)

ปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดา อาชีพข้าราชการต่ออาชีพเกษตรกรของมารดา พบว่า นักเรียนที่มีมารดา

ประกอบอาชีพเกษตรกร มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพข้าราชการ เป็น 2.71 เท่า ที่ระดับความเชื่อมั่นในกลุ่มประชากรที่พบส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 1.05 ถึง 6.99 (95%CI) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.040) และอาชีพข้าราชการต่ออาชีพอื่นๆของมารดา พบว่า นักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ (เช่น พนักงานโรงงาน พนักงานสถานบันเทิง) มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพข้าราชการ เป็น 2.86 เท่า ที่ระดับความเชื่อมั่นในกลุ่มประชากรที่พบส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 1.02 ถึง 8.03 (95%CI) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.047)

ปัจจัยทางด้านสภาพที่ตั้งของบ้านหรือที่อยู่อาศัย สภาพที่ตั้งของบ้านนอกแหล่งชุมชนต่อสภาพที่ตั้งของบ้านในแหล่งชุมชน พบว่า นักเรียนที่มีสภาพที่ตั้งของบ้านในแหล่งชุมชนมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีสภาพที่ตั้งของบ้านนอกแหล่งชุมชนเป็น 2.50 เท่า ที่ระดับความเชื่อมั่นในกลุ่มประชากรที่พบส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 1.09 ถึง 5.70 (95%CI) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.030) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ยังดื่มอยู่หรือเคยดื่มแต่เลิกแล้ว) ของนักเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดย multiple logistic regression

ปัจจัย	Adjust OR	95%CI	p-value
ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (การดื่มไม่ดื่ม) : ระดับต่ำ เป็นข้อมูลอ้างอิง			
ระดับต่ำ [®]	1		
ระดับปานกลาง	0.46	0.26, 0.81	0.007*
ระดับสูง	0.05	0.01, 0.24	0.000*
ความเพียงพอของรายได้ต่อค่าใช้จ่าย: ความไม่เพียงพอของรายได้ เป็นข้อมูลอ้างอิง			
ไม่เพียงพอ [®]	1		
เพียงพอ	0.52	0.22, 1.25	0.144
เพียงพอและเหลือเก็บ	0.26	0.10, 0.64	0.004*
สภาพที่ตั้งของบ้านหรือที่อยู่อาศัยของท่าน: นอกแหล่งชุมชน เป็นข้อมูลอ้างอิง			
นอกแหล่งชุมชน [®]	1		
ในแหล่งชุมชน	2.50	1.09, 5.70	0.030*

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ยังดื่มอยู่หรือเคยดื่มแต่เลิกแล้ว) ของนักเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดย multiple logistic regression (ต่อ)

ปัจจัย	Adjust OR	95%CI	p-value
มารดาประกอบอาชีพ: ข้าราชการ เป็นข้อมูลอ้างอิง			
ข้าราชการ®	1		
เกษตรกรกรม	2.71	1.05, 6.99	0.040*
รับจ้าง	2.42	0.98, 5.98	0.056
ค้าขาย	0.88	0.34, 2.31	0.802
ไม่มีงานทำ	2.36	0.51, 10.85	0.271
อื่น ๆ	2.86	1.02, 8.03	0.047*

®กลุ่มอ้างอิง, *p-value < 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 - 6 ในเขตจังหวัดนครราชสีมา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Custer Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จำนวนขนาดตัวอย่างได้ 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามทำด้วยตนเอง (Self-Access Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน โดยใช้สถิติค่า Odds Ratio (OR) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน โดยใช้สถิติ Logistic Regression

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา มีอุบัติการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง ร้อยละ 71.4 ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้พบ

อุบัติการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา^(10,11) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวัดในเขตภาคอีสานรวมถึงจังหวัดนครราชสีมา มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีประเพณีทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น ประเพณีขึ้นปีใหม่ งานสงกรานต์ งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า งานศพ งานบวช งานแต่ง ฯลฯ ซึ่งในแต่ละประเพณีนั้นล้วนมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องในประเพณีเหล่านั้นเสมอ กลายเป็นความคุ้นชินของชุมชน เป็นการหล่อหลอมให้นักเรียนมองว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ และยิ่งไปกว่านั้นในเขตพื้นที่ชนบท มีร้านค้าแผงลอยในชุมชนจำนวนมากที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เด็กนักเรียนสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ด้วยตนเอง จึงอาจทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย

จากการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 56 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.7 และอยู่ในระดับสูงเพียง ร้อยละ 7.3 ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของวัฒนา เพ็ชรสำราญ และคณะ⁽⁹⁾ พบว่า นักเรียนมีความรอบรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับต่ำ ร้อยละ 71 ถึงแม้ว่าการศึกษาในครั้งนี้ ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีความสัมพันธ์

ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา แต่จากผลการศึกษานักเรียนเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อย จึงจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สัมพันธ์ภาพ ในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 64.3 และไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตรชัย พิมาทัย และคณะ⁽¹⁰⁾ พบว่าสัมพันธ์ภาพกับครอบครัวมีความผูกพันมากและปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน และทั้งนี้อาจเป็นเพราะถึงแม้ว่านักเรียนจะมีสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว แต่การใช้ชีวิตส่วนใหญ่ของเด็กนักเรียนมักใช้ชีวิต ใช้เวลาทำกิจกรรมกับเพื่อน เพื่อนจึงมีความสำคัญกับนักเรียนในช่วงวัยนี้มาก และอาจสามารถลดทอนอิทธิพลของพ่อแม่ สัมพันธ์ภาพของครอบครัวลงได้

จากการศึกษานี้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยของรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมตำแหน่งที่ตั้งของบ้าน และปัจจัยด้านอาชีพของมารดา ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 กลุ่มปัจจัยตามที่กล่าวไว้ในทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Triadic Influence Theory) อันประกอบด้วย ปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยสิ่งแวดล้อมหรือทัศนคติ และปัจจัยทางสังคมหรือระหว่างบุคคล⁽¹²⁾

ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมเป็นอิทธิพลที่เกิดจากบริบททางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่บุคคลต้องสัมผัส ทำให้เกิดการรับรู้และประสบการณ์ กลายเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมนั้น ๆ⁽¹³⁾ ดังนั้นการที่นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีโอกาสสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัญชติ เหมชะญาติ และคณะ⁽¹⁴⁾

พบว่าทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

ปัจจัยของรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย และปัจจัยด้านอาชีพของมารดา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครอบครัวมีรายได้ที่เพียงพอเหลือเก็บ และมารดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ แสดงถึงเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ดี บิดามารดามีศักยภาพในการเลี้ยงดูบุตร ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงมีองค์ประกอบต่าง ๆ ในด้านดีในการอบรมสั่งสอนบุตร ทำให้นักเรียนที่มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย และมารดาประกอบอาชีพราชการ เป็นปัจจัยป้องกันนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรุ่งรัตน์ สุขะเดชะ⁽¹⁵⁾ ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเอาใจใส่ แบบใช้เหตุผล มีผลทางบวกกับบุคลิกภาพและสังคม ลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรมและการควบคุมตนเองของเด็ก ในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวมีเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี บิดามารดาอาจเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลทางลบต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและจิตสังคม ทำให้เด็กไม่มีลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรมและขาดการควบคุมตนเองได้

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมตำแหน่งที่ตั้งของบ้าน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา เพ็ชรสำราญ และคณะ⁽⁹⁾ พบว่าเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งจำหน่ายและซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่มได้ง่ายกว่าเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่นอกแหล่งชุมชน ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นับตั้งแต่การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนอย่างเสรี ร้านค้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เด็กนักเรียนสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ด้วยตนเอง เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย จึงมีอิทธิพลทางบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรตระหนัก หาวิธีสร้างกิจกรรมส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่ม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกด้านเข้าไปในการเรียนการสอนของหลักสูตร และองค์กรส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ชุมชน และครอบครัว ควรร่วมมือกันในการสร้างแนวทางป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อลดนักดื่มหน้าใหม่ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

แหล่งชุมชนควรออกมาตรการร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อป้องกันการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างวัยอื่น ๆ เช่น กลุ่มนักเรียนระดับประถม

2. ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. Department of Mental Health (TH). The situation of alcohol consumption in Thailand [internet]. 2023 [cited 2023 February 20]. Available from: <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=1234>.
2. Ausanangkornchai S, editor. Provincial alcohol report, 2017 [internet]. Bangkok: Sahamit Pattana Printing (1992); 2019 [cited 2023 February 20]. Available from: <https://cas.or.th/?p=6101>.
3. Health Data Center (HDC) (TH). The screening and treatment of alcohol drinkers [internet].2021 [cited 2023 February 5]. Available from: https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?cat_id=06b9ffb9fa83f29fef3a7e7ba8119d6&id=217bf5d3be296fad9d708affeaff6ed

4. Kaengkawal S. Developmental psychology of life at every stage, volume 1: theoretical perspectives - middle childhood. Bangkok: Thammasat University. 1997. (in Thai)
5. Angsumalin C, Sukanya L, Jutarat S. Factors and behaviors of alcohol consumption among adolescent girls in vocational institutions: a case study in Songkhla province. Academic Services Journal, Prince of Songkla University 2017;28(2):117-29. (in Thai)
6. Saelim S, Muphak K, Suwannarup N. Factors associated with alcohol consumption behavior among adolescents. Songklanagarind Journal of Nursing 2017;37(3):25-36. (in Thai)
7. Thirasilorot T. Factors influencing the intention to consume alcoholic beverages among high school [Master's Thesis in Community Health Nursing]. Nakhonpathom: Christian University of Thailand; 2011. (in Thai)
8. Krejcie, R. & Morgan, D. 1970. "Determining sample sizes for research activities." Educational and Psychological Measurement 30: 607-10.
9. Phetcharasamran W, Ongkunna W, Sangthong S. Factors influencing alcohol consumption among high school students in Lopburi district, Uthai Thani Province. [Master's thesis in Public Health]. Phitsanulok: Naresuan University; 2009. (in Thai)
10. Pimathai C, Homsin P, Srisuriyawet R. Factors related to hazardous drinking among male vocational students in Sisaket province. Thai Red Cross Nursing Journal 2021;14(1):170-84. (in Thai)
11. Kophonrat S, Srisuriyawet R, Homsin P. Factors related to problematic drinking among male vocational students, Chon Buri province. Journal of Nursing Science Chulalongkorn University 2015;27(2):132-46. (in Thai)

12. Flay BR, Snyder F, Petraitis J. The theory of triadic influence. In: DiClemente RJ, Crosby RA, Kegler MC, editors. *Emerging theories in health promotion practice and research*. 2nd ed. New York: Jossey-Bass; 2009. p. 451–510.
13. Homsin P, editor. *Concepts and theories for practice: smoking and alcohol drinking prevention among adolescents*. Chon Buri: Chon Buri Printing House; 2015. (in Thai)
14. Hemchaya A, Yodnil S. Factors related to alcohol drinking among female high school students in amphur Khowkitchakoot, Chanthaburi province. *Journal of Education and Social Development* 2012;8(1):115–28. (in Thai)
15. Sukhadecha R. Child-rearing of Thai families: a systematic integrated literature review. *Journal of Nursing Science and Health* 2020;43(1):1–9. (in Thai)